

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 43/07- 46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. februára 2008 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti A. L., D., zastúpeného advokátom Mgr. J. G., D., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce D. konaných 2. decembra 2006, za účasti Ľ. R. - starostu obce, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. L. z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2006 doručená sťažnosť A. L., D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom Mgr. J. G., D., ktorou podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) namietal neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce D. konaných 2. decembra 2006. Sťažnosť smerovala proti Ľ. R. - starostovi obce (ďalej len „odporca“).

Zo sťažnosti a z predložených príloh vyplýva, že sťažovateľ kandidoval na funkciu starostu obce D. spolu s ďalšími 4 kandidátmi, vrátane odporcu. Odporca získal vo voľbách 200 platných hlasov a bol zvolený za starostu. Sťažovateľ získal vo voľbách 160 platných hlasov. Tieto skutočnosti vyplývajú tak zo sťažnosti, ako aj zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci D. z 2. decembra 2006.

Podľa sťažovateľa neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce spočívala v porušení volebného moratória, ku ktorému došlo tak, že 30. novembra 2006 vo večerných hodinách bol do poštových schránok v obci D. (všetkých obyvateľov obce) vhadzovaný leták s obsahom, ktorý vyzýval občanov, aby vo voľbách nevolili doterajšieho starostu, ale volili zmenu - iného kandidáta.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že podľa informácií získaných od obyvateľov obce tieto letáky rozširovali obyvatelia obce D. - D. Z. a M. K., a vyslovuje podozrenie, že text letáka napísal a jeho rozširovanie do poštových schránok organizoval odporca. Sťažovateľ v tejto veci podal trestné oznámenie na neznámeho páchatela Obvodnému oddeleniu Policajného zboru Modra (ďalej len „obvodné oddelenie“). Skutočnosti uvádzané v trestnom oznámení boli v čase podania sťažnosti predmetom policajného vyšetovania. Letáky boli podľa sťažovateľa rozšírené v počte asi 210 kusov, čo zodpovedá počtu rodinných domov nachádzajúcich sa v obci D.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje ďalej na to, že počas volebného moratória, keď je zakázaná volebná kampaň, boli o ňom ako doterajšom starostovi obce šírené negatívne informácie, ktoré mohli ovplyvniť potenciálnych voličov, pretože „... údaje v letáku nie sú konkrétne a preto sú zavádzajúce“.

Sťažovateľ k sťažnosti priložil prílohu označenú ako „*Čestné vyhlásenie obyvateľov Obce D.*“, v ktorej 64 obyvateľov obce D. svojimi podpismi osvedčuje, že 30. novembra 2006 vo večerných hodinách im bol do poštovej schránky vhadzený leták s týmto obsahom „*D.....!!!!!!! Je najvyšší čas na zmenu. Onedlho môžeme zvoliť nového starostu. Už bolo*

dosť veľkých rečí o zlatom vajíčku. Nedajme sa znova oklamať. Terajší pán Starosta nám sľubuje odpadky zadarmo. Prečo sme ich 8 rokov platili? Kde sú tie peniaze zo zlatého vajíčka. Dajme šancu aj iným, nech ukážu čo vedia Za pokus to určite stojí“.

S prihliadnutím na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovateľ zastáva názor, že došlo k porušeniu § 30 ods. 2 a § 30 ods. 11 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), ako aj čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 31 ústavy. Na základe uvedených skutočností žiada, aby ústavný súd nálezom vyhlásil voľby starostu obce D. konané 2. decembra 2006 za neplatné.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. PL. ÚS 43/07-21 z 2. mája 2007 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval odporcu, aby sa vyjadril k sťažnosti. Vo vyjadrení odporcu, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 17. mája 2007, sa okrem iného uvádza:

«... Sťažovateľ sa svojim návrhom domáha neplatnosti volieb starostu Obce D., konané dňa 2. 12. 2006 a to z dôvodu údajného porušenia ust. § 30 ods. 2 a ods. 1 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení nesk. predpisov, (ďalej len „volebný zákon“) ako aj čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 31 Ústavy SR.

Je pravdou, že v predmetných voľbách som bol jedným z protikandidátov sťažovateľa. Celkovo na funkciu starostu Obce D. kandidovalo 5 kandidátov. Na základe výsledku hlasovania s počtom 200 hlasov som bol zvolený starostom obce.

Podľa ust. § 30 ods.2 volebného zákona sa kampaň začína 17 dní a končí 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané. Volebnou kampaňou sa podľa ust. § 30 ods. 1 rozumie činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa ods. 4, hromadných informačných prostriedkov plagátov alebo iných nosičov informácií. Podľa § 30 ods. 11

volebného zákona „V čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednej blízkosti vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.“

Týmto vyjadrením čestne prehlasujem, že som ako kandidát v lehote 48 hodín pred začiatkom volieb neviedol žiadnu kampaň, zameranú na podporu resp. slúžiacu v prospech môj alebo iného kandidáta a to ani prostredníctvom inej osoby a taktiež som nemal vedomosť o takejto kampani. Taktiež čestne prehlasujem, že som nebol v žiadnom zmluvnom vzťahu, resp. z mojej strany nebola uskutočnená žiadna objednávka na činnosť zameranú na moju podporu či prospech resp. neprospech sťažovateľa, ako kandidáta, vykonávanú počas volebného moratória.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti iba „domnieva“ a bez preukázateľných dôkazov tvrdí, že som v zakázanom čase ja, alebo nejaká osoba mnou poverená, viedol volebnú kampaň a to v jeho neprospech.

Volebný zákon predpokladá, aby volebnú kampaň okrem nezávislého kandidáta uskutočňovali aj ďalšie subjekty, ktoré však už zákon nedefinuje. Možno však logicky predpokladať, že pôjde o subjekty, ktoré činnosť, zameranú na podporu určitého kandidáta, vykonávajú na základe zmluvného vzťahu s podporovaným kandidátom, prípadne politickou stranou, resp. na základe ich zadania, objednávky alebo aspoň s ich vedomím. Rovnaký právny názor zaujal aj Najvyšší súd ČR (uznesenie zo dňa 7. 7. 1998, sp. zn. 11 Zp 22/98) v súvislosti s českým volebným zákonom (zákon č. 247/1995 Sb.), podľa ktorého sa zakázanou volebnou agitáciou v zmysle § 16 ods. 5 volebného zákona rozumie vykonávanie aktívnej cieľenej propagačnej činnosti samotného kandidáta (politickéj strany, koalície) sledujúcej ovplyvnenie voličov, prípadne uskutočňovania takej činnosti na ich pokyn, žiadosť, s ich súhlasom alebo s ich vedomím, a to v dobe 48 hodín pred zahájením volieb a v deň volieb. Ak by som pripustil možnosť, aby činnosť smerujúcu k podpore jednotlivých kandidátov prípadne politických strán, uskutočňovali osoby bez akéhokoľvek vzťahu, vylučujúceho zodpovednosť týchto osôb voči kandidátovi alebo politickej strane - objednávateľovi, resp. aby tieto činnosti vykonávali bez akéhokoľvek príkazu objednávateľa, bolo by toto možné zneužiť v rámci predvolebnej súťaže objednaním

volebnej kampane počas volebného moratória pre protikandidáta a v prípade neúspechu objednávateľa po uskutočnení volieb podaním návrhu na Ústavný súd SR, z dôvodu hrubého porušenia zákona upravujúceho priebeh volieb. Tento názor potvrdzuje aj rozhodnutie Ústavného súdu ČR v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 526/98, v ktorom sa v súvislosti s volebným zákonom platným v ČR uvádza: Zmyslom ustanovenia § 16 ods. 2 a 5 zákona č. 247/1995 Sb. je nepochybne ochrana čestnosti a poctivosti volieb. Je možné iba ťažko úplne dôsledne akceptovať striktné objektívne kritérium a ignorovať skutočnosť, že som ako kandidát porušenie pravidiel volebného boja subjektívne nespôsobil. Opačný výklad by zákonite viedol k tomu, že by ktorýkoľvek subjekt mohol docieľiť neplatnosť voľby akéhokoľvek kandidáta úplne bez jeho pričinenia, čo by - in eventum - mohlo voľby výrazne narušiť. Tieto následky zákonodarca prirodzene nezamýšľal.

V predmetnej veci sťažovateľ nepreukázal, že k porušeniu moratória, v prípade, ak k nemu vôbec došlo, došlo v dôsledku môjho konania, čo vyplýva aj z podanej sťažnosti. Taktiež nie je zrejmé, či naozaj došlo k porušeniu moratória, na základe čoho, v akom rozsahu, a aký to malo následok na výsledok volieb sťažovateľa prípadne ostatných kandidátov. Mám za to, že práve sťažovateľ, z titulu svojho dovtedajšieho postavenia, využil všetky možnosti volebnej propagandy, využijúc najaktívnejšie miesta kampane, či už formou plagátov resp. inej formy.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem vyššie uvedeného, nijakým spôsobom nepreukázal, že by ním uvedené činnosti mali byť v jeho neprospech, alebo v môj prospech, z čoho podľa mňa vyplýva skutočnosť, že § 30 ods. 1 a 2 volebného zákona, porušené byť nemohli.

V súvislosti s dodržiavaním niektorých ustanovení volebného zákona, upravujúcimi volebné moratórium (§ 30 ods. 1,2 a 11), považujem za potrebné uviesť, že žiadne s týchto ustanovení nevylučuje, aby aj počas volebného moratória boli napr. vylepované plagáty, distribuované letáky, prípadne, aby sa konali volebné mítingy, ak sa tak nedeje v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie alebo v ich bezprostrednej blízkosti.

Obdobnú právnu úpravu spôsobu vedenia volieb a volebného moratória obsahuje aj volebný zákon platný v Českej republike (zákon č. 247/1995 Zb.), podľa ktorého volebná kampaň musí prebiehať čestne a poctivo, súčasne zakazujúc volebnú agitáciu pre politické strany, koalície a kandidátov v dobe 48 hodín pred zahájením volieb a v deň volieb.

V súvislosti s právnou úpravou volebnej kampane platnej v Českej republike a jej výkladom považujem za potrebné uviesť rozhodnutie Ústavného súdu ČR v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 526/98, aj vzhľadom na konštatovanie uvedené v tomto rozhodnutí: „Pri úvahe o predvídateľnosti zákona (jeho následkov), sa nemožno toľko obmedziť na jeho text gramatický. Je to súdne rozhodovanie - hoci nemá klasický precedenčný charakter - zákon interpretuje, poprípade i dotvára a jeho relatívna konštantnosť garantuje právnú istotu a zabezpečuje i všeobecnú dôveru v právo.“ V súlade s týmto konštatovaním Ústavný súd ČR v tom istom rozhodnutí zaujal aj stanovisko k spôsobu výkladu ustanovení českého volebného zákona upravujúcich vedenie volebnej kampane a volebné moratórium. Ústavný súd ČR uvádza: „Z povahy veci je zrejmé, že nemožno v dobe moratória 48 hodín pred zahájením volieb a v deň volieb úplne zakázať akúkoľvek volebnú kampaň. Ustanovenie § 16 ods. 5 volebného zákona je preto nutné interpretovať skôr reštriktívne...“ V predmetnom rozhodnutí sa ďalej uvádza: „Zásadu čestnosti a poctivosti volebnej kampane a zákaz volebnej agitácie v dobe 48 hodín pred voľbami a v priebehu volieb nemožno vykladať natoľko široko, ako keby zákon vytvoril spoločenské vákuum, ktoré existenciu slobody prejavu a práva na informácie (v súvislosti s voľbami) neumožňuje.“

Ešte raz preto poukazujem na to, že aj v prípade zistenia porušenia volebného moratória počas volieb starostu Obce D. vzhľadom na vyššie uvedené, ako aj s prihliadnutím na už v súčasnosti prekonanú potrebu existencie moratória bez akéhokoľvek relevantného dôvodu zasahujúceho do súkromnej sféry voliča, spojeného s podceňovaním schopností voliča samostatne sa rozhodovať a rozpoznať rôzne pokusy o manipuláciu, nie je možné toto považovať za hrubé porušenie zákona upravujúceho prípravu a priebeh volieb, resp. nie je možné toto považovať za dôvod na vyhlásenie predmetných volieb za neplatné. V opačnom prípade, t. j. ak by Ústavný súd SR na základe údajného porušenia volebného moratória preukazovaného sťažovateľom neurčitými dôkazmi v rozpore s praxou (PL. ÚS 17/94) pristúpil k vyhláseniu volieb za neplatné, mám za to, že by takýmto rozhodnutím došlo k spochybneniu niekoľko sto platných hlasov odovzdaných kandidátovi, ako účastníkovi konania, ako aj spochybneniu schopnosti všetkých voličov, zúčastnených na voľbách samostatne sa rozhodovať, čím by bolo porušené ich aktívne volebné právo.

Zo sťažnosti sťažovateľa nevyplýva, že by v dôsledku sporného letáka, ktorý vyhotovila a rozšírila neznáma osoba, mal takú intenzitu, že by v jeho dôsledku sťažovateľ

nebol víťazom predmetných volieb; sťažovateľ nepreukázal, či sa tak nestalo v dôsledku jeho dovtedajšieho pôsobenia vo funkcii starostu a pod.....

Ďalej spochybňujem čestné vyhlásenia občanov, predložené sťažovateľom, nakoľko z nich nie je zrejmé, v akom vzťahu sú tieto osoby ku sťažovateľovi, nemám vedomosť, či ich podpisy sú overené hodnoverným spôsobom, ďalej mám pochybnosti o ich nestrannosti.

Predložené dôkazy (čestné vyhlásenia) okrem snahy sťažovateľa, aby sa starostom Obce D. nestala moja osoba, v žiadnom prípade nepreukazujú, že by skutočnosť, resp. konania v nich uvádzané, viedli k rozhodnutiu jednotlivých voličov voliť práve sťažovateľa, ako kandidáta v predmetných voľbách, (čo by vzhľadom na tajnosť hlasovania ani preukazovať nemohli), ani to, že jednotlivé kroky neznámych osôb, vykonané bez môjho vedomia, ale hlavne bez akéhokoľvek môjho zadania, či príkazu, počas volebného moratória mali byť, či boli na môj prospech, teda že vytvorili priaznivejšie prostredie pre moje zvolenie do funkcie starostu. Toto možno považovať za rozpor s praxou Ústavného súdu SR, podľa ktorej sťažovateľ okrem toho, že namieta nezákonnosť volieb, je aj povinný toto preukázať exaktnými dôkazmi (PL. ÚS 17/94), čo sa však podľa môjho názoru nestalo.

Záverom si dovoľujem predložiť súdu leták, rozšírený počas moratória, zameraný proti mojej osobe s tým, že nebudem uvádzať k nemu ďalšie podrobnosti.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujem aby Ústavný súd SR sťažnosť sťažovateľa zamietol v celom rozsahu.»

Ústavný súd si v rámci dokazovania vyžiadal od obvodného oddelenia správu o postupe vyšetrovania vo veci trestného oznámenia sťažovateľa. Na túto žiadosť bola ústavnému súdu doručená správa vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava - okolie, Úradu justičnej a kriminálnej polície, Odbor všeobecnej kriminality (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) mjr. Ing. V., v ktorej uvádza:

„Na základe Vašej žiadosti zo dňa 05. 03. 2007 Vám oznamujem, že dňa 01. 12. 2006 podal A. L. na Obvodnom oddelení PZ Modra trestné oznámenie na neznámeho páchatela, v ktorom uvádzal, že dňa 30. 11. 2006 cca 18,30 hod mu do poštovej schránky bol doručený predvolebný leták, ktorý predložil v prílohe. Podľa informácii Viacerých občanov obce D. bol takýto leták v priebehu večerných hodín dňa 30. 11. 2006 doručený aj ostatným občanom. Je presvedčený, že bolo porušené predvolebné moratorium komunálnych volieb.

Nakoľko obsah predmetného letáku sa ho osobne dotýka ako starostu obce podal týmto podnet trestného oznámenia na neznámeho páchatel'a pre zneuctenie jeho mena a osobné urážky. Obsah predmetného predvolebného letáku považuje za nekalé ovplyvňovanie volebného výsledku v komunálnych voľbách na post starostu obce D. počas volebného moratória. Ako možného iniciátora tohto predvolebného letáku určil L. R., protikandidáta na post starostu obce D. Po doplnení trestného oznámenia vyšetrovateľ PZ v zmysle § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku vec odmietol, nakoľko nebol dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Uznesenie § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku Vám zasielam v prílohe.“

Z priloženého uznesenia okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-1168/1-OVK-BH-06 Va z 15. decembra 2006 vyplýva, že uvedené trestné oznámenie sťažovateľ'a ním bolo odmietnuté, „... nakoľko nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku“.

V odôvodnení označeného uznesenia okresného riaditeľstva je uvedené:

«Dňa 01. 12. 2006 podal A. L. na Obvodnom oddelení PZ Modra trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a, v ktorom uvádza, že dňa 30. 11. 2006 cca 18,30 hod mu do poštovej schránky bol doručený predvolebný leták, ktorý predložil v prílohe. Podľa informácii Viacerých občanov obce D. bol takýto leták v priebehu večerných hodín dňa 30. 11. 2006 doručený aj ostatným občanom. Je presvedčený, že bolo porušené predvolebné moratorium komunálnych volieb. Nakoľko obsah predmetného letáku sa ho osobne dotýka ako starostu obce podal týmto podnet trestného oznámenia na neznámeho páchatel'a pre zneuctenie jeho mena a osobné urážky. Obsah predmetného predvolebného letáku považuje za nekalé ovplyvňovanie volebného výsledku v komunálnych voľbách na post starostu obce D. počas volebného moratória. Ako možného iniciátora tohto predvolebného letáku určil L. R., protikandidáta na post starostu obce D. Trestné oznámenie A. L. bolo z dôvodu vecnej príslušnosti odstúpené na Úrad justičnej a kriminálnej polície OR PZ Bratislava - okolie.

Následne vyšetrovateľ PZ zabezpečil dôkazy súvzťažné k inkriminovanému konaniu a to Volebný program a List spoluobčanom kandidáta na starostu A. L., Volebný program a

Verejné prehlásenie kandidáta na starostu L. R., k veci podali informácie D. Z., M. K., P. P. a A. H.

D. Z. uviedol, že v stredu 29. 11. 2006 dostal jeho otec SMS správu od L. R. so žiadosťou o roznos letákov. Nakoľko otec mal zdravotné problémy, matka bola zaneprázdnená, odišiel D. Z. dňa 29. 11. 2006 asi o 19,00 spoločne so svojou sestrou P. Z. ku kostolu, kde ich čakal L. R., ktorý im odovzdal letáky, ktoré následne rozniesli do poštových schránok po uliciach, ktoré im stanovil L. R. v čase od 19,00 hod do 20,00 hod.

A. H. uviedol, že dňa 28. 11. 2006 vyrobil doma na svojom počítači letáky žltej farby, formátu A5 a následne vytlačil v množstve asi 300 ks a dňa 29. 11. 2006 požiadal o roznos letákov P. P. a M. K., ktorí ich mali ešte v ten deň roznieť do poštových schránok domov v obci D.

P. P. uviedol, že dňa 29. 11. 2006 vo večerných hodinách prišiel k nemu domov A. H. a požiadal ho roznos letákov. Dňa 30. 11. 2006 sa P. P. stretol s M. K. a dohodli sa, že letáky roznesú a o 17,00 hod letáky rozniesli do poštových schránok domov v obci D.

M. K. uviedol, že sa dňa 30. 11. 2006 ráno stretol s P. P. a dohodli sa, že vo večerných hodinách roznesú letáky, ktoré mu ukázal P. P. Vo večerných hodinách tieto aj rozniesli do poštových schránok domov v obci D.

Naplnenie skutkovej podstaty trestného činu ohovárania podľa § 373 ods. 1 ods. 2 písm. c) Trestného zákona predpokladá, aby páchatel' o inom oznámil nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ho v zamestnaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu. Kvalifikovaná skutková podstata uvedené trestného činu predpokladá spáchanie činu verejne, teda tlačovinou, rozširovaním spisu, filmom, rozhlasom, televíziou, použitím počítačovej siete alebo iným obdobne účinným spôsobom.

Z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty trestného činu ohovárania, sa vyžaduje úmyselné zavinenie páchatel'a, pričom stačí nepriamy úmysel, teda uzrozenie páchatel'a s tým, že údaj, ktorý o inom oznamuje, je nepravdivý a že tento údaj je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov.

Oznámenie nepravdivého údaja je informácia o inom, ktorá je v rozpore so skutočnosťou, za predpokladu, že taká správa je spôsobilá značnou mierou ohroziť vážnosť u spoluobčanov.

Z volebného programu kandidáta na starostu obce A. L. na komunálne voľby 2006 je zrejmé, že si kládol za povinnosť v nasledujúcom období, ak bude znovu zvolený za starostu obce, zabezpečiť bezplatný vývoz a skládkovanie komunálneho odpadu pre občanov obce D. Tento údaj sa objavil aj na inkriminovaných letákoch v znení „Terajší pán Starosta nám sľubuje odpadky zadarmo“ ktoré A. H. vyrobil a vytlačil a následne osoby D. Z., M. K., P. P. poroznášali do poštových schránok domov v obci D. Išlo teda o pravdivý údaj. Skutočnosti uverejnené v letáku ďalej a to „Prečo sme ich 8 rokov platili? Kde sú tie peniaze zo zlatého vajíčka?“ sú rečníckymi otázkami autora a čitateľa textu vlastne ponecháva na vytvorenie si vlastného názoru, nikomu nič nevnucuje. Je taktiež nevyhnutné poukázať i na skutočnosť, že sloboda prejavu, slova a tlače je okrem iného garantovaná aj Ústavou Slovenskej republiky.

Uvedeným konaním autor textu neuviedol nepravdivý údaj a preto nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1 ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

K naplneniu skutkovej podstaty prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona, vyžaduje úmyselné konanie páchatel'a, ktorým marí alebo podstatne sťažuje výkon rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci tým, že vykonáva činnosť, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie súdu alebo iného štátneho orgánu o zákaze činnosti. Konanie, ktorým páchatel' vykonával činnosť, ktorá bola v uvedenom čase zakázaná a na ktorú sa vzťahoval zákaz vedenia kampane mimo určeného času podľa § 30 ods. 2 a ods. 11 Zákona NR SR č. 346/1990 o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení, taktiež nezakladá trestno-právnu zodpovednosť. Porušenie pravidiel o vedení volebnej kampane podľa Zákona č. NR SR č. 346/1990 sa postihuje podľa osobitných predpisov (Zákon č. 308/2000 Z. z.).

Po preskúmaní predmetného oznámenia som teda nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali podozrenie z naplnenia skutkovej podstaty prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1 ods. 2 písm. c) Trestného zákona a prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) Trestného zákona ako ani iného trestného činu.

S poukazom na horeuvedené skutočnosti som dospel k záveru, že z predmetného oznámenia nevyplývajú skutočnosti, ktoré by odôvodňovali podozrenie zo spáchania trestného činu, nie je dôvod na postup podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku ani na postup

podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku a preto bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je to uvedené vo výrokovvej časti tohto uznesenia.»

Obyvatelia obce D. - M. K., D., a D. Z., D., ktorých sťažovateľ označil ako osoby, ktoré počas volebného moratória roznášali letáky odporcu, potvrdili obsah svojich už citovaných výpovedí pred policajným orgánom aj vo vyjadreniach, ktoré si od nich vyžiadal ústavný súd.

M. K. vo svojom vyjadrení uviedol, že letáky roznášal s P. P., nie však na podnet odporcu, ale obyvateľa obce A. H., pričom v ostatných otázkach odkázal na svoje výpovede „na kriminálke“.

D. Z. vo svojom vyjadrení uviedol, že letáky roznášal na požiadanie svojich rodičov 29. novembra 2006 v čase od 10.00 h asi do 20.15 h, t. j. nie počas volebného moratória, pričom roznášal nielen volebný program sťažovateľa, ale aj volebný program odporcu.

Na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa si ústavný súd vyžiadaj aj vyjadrenie obyvateľky obce D. K. M., D., ktorá v ňom uviedla:

„... môžem potvrdiť rozširovanie predmetných letákov... ktoré mi boli doručené počas volebného moratória a ktoré podľa môjho názoru mohli ovplyvniť voličov v neprospech kandidáta A. L. Informácie uvedené na predmetných letákoch boli podľa môjho názoru nepravdivé, osočujúce a zavádzajúce a to bol aj dôvod, prečo som sa tak ako mnohí iní spoluobčania podpísala na čestné vyhlásenie obyvateľov obce.“

Ústavný súd zaslal kópie vyjadrení odporcu, M. K. a D. Z. na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnenému zástupcovi sťažovateľa s upozornením, že ak v lehote 10 dní od doručenia k nim nezaujme stanovisko, ústavný súd vo veci rozhodne na základe podkladov, ktoré má k dispozícii. Právny zástupca sťažovateľa v určenej lehote a ani do dňa rozhodovania ústavného súdu vo veci samej svoje stanovisko k označeným vyjadreniam ústavnému súdu nedoručil.

II.

Východiská na rozhodovanie ústavného súdu

A. Skutkové zistenia

Sťažovateľ opiera svoju sťažnosť, ktorou sa domáha vyslovenia neplatnosti volieb starostu v obci D. konaných 2. decembra 2006, o porušenie volebného moratória, ktorého sa mal dopustiť odporca tým, že na jeho podnet roznášali obyvatelia obce D. Z. a M. K. počas volebného moratória letáky, v ktorých boli o ňom ako doterajšom starostovi obce šírené negatívne informácie, ktoré mohli ovplyvniť potenciálnych voličov, pretože „... údaje v letáku nie sú konkrétne a preto sú zavádzajúce“.

Ústavný súd zo sťažnosti, priloženej dokumentácie, správy podanej vyšetrovateľom okresného riaditeľstva, uznesenia okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-1168/1-OVK-BH-06 Va z 15. decembra 2006, ako aj z vyžiadaných vyjadrení obyvateľov obce D. D. Z., M. K. a K. M. vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa zistil nasledovné:

1. Obyvateľ obce D. D. Z. skutočne roznášal označené letáky do poštových schránok obyvateľov obce na podnet odporcu. Zo zistení vyšetrovateľa okresného riaditeľstva, ako aj z jeho vyjadrenia ale vyplýva, že ich roznášal 29. novembra 2006, t. j. pred začiatkom volebného moratória.

2. Obyvateľ obce D. M. K. skutočne roznášal označené letáky do poštových schránok obyvateľov obce vo večerných hodinách 30. novembra 2006, t. j. počas volebného moratória, pričom ale dokazovanie jednoznačne nepreukázalo, že ich roznášal na požiadanie, resp. podnet odporcu.

3. Svojimi podpismi na „*Čestnom vyhlášení*“ 64 obyvateľov obce D. potvrdilo tvrdenie sťažovateľa, že počas volebného moratória im bol vhozený do poštovej schránky označený leták.

4. Z oficiálnych výsledkov volieb starostu obce D. konaných 2. decembra 2006 vyplýva, že odporca získal vo voľbách 200 hlasov a sťažovateľ 160 hlasov, t. j. rozdiel medzi počtami hlasov, ktoré získal odporca a sťažovateľ, je 40.

B. Právne východiská

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd okrem iného rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. presnejšie voličmi - osobami oprávnenými voliť podľa príslušných volebných prepisov.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Prostredníctvom čl. 30 ods. 2 ústavy sa garantuje všetkým oprávneným voličom spolurozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení príslušných zastupiteľských orgánov pri rešpektovaní zásad všeobecnosti, rovnosti a priamosti volebného práva, ako aj tajnosti hlasovania (aktívne volebné právo). Ústava zároveň garantuje najmä prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincom s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie za člena (poslanca) niektorého zo zastupiteľských orgánov za rovnakých podmienok (pasívne volebné právo).

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (*mutatis mutandis* napr. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry

ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon všetkých politických práv je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a uplatňovanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Ustanovenie čl. 31 ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje a predurčuje spôsob formovania politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98 alebo PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd môže a) vyhlásiť voľby za neplatné, b) zrušiť napadnutý výsledok volieb, c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený, d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného

zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Pravidlá vedenia volebnej kampane upravuje volebný zákon v ustanoveniach § 30, pričom úpravy tzv. volebného moratória sa dotýka predovšetkým § 30 ods. 1 v spojení s § 30 ods. 2, ktorý ustanovuje časové obdobie volebnej kampane.

Podľa § 30 ods. 1 volebného zákona volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií.

Podľa § 30 ods. 2 volebného zákona kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.

Podľa § 30 ods. 11 volebného zákona v čase 48 hodín pred začatím volieb a počas volieb je zakázané v rozhlasovom a televíznom vysielaní, v hromadných informačných prostriedkoch, v budovách, kde sídlia okrskové volebné komisie, a v ich bezprostrednom okolí vysielat' alebo zverejňovať informácie o politických stranách a nezávislých kandidátoch v ich prospech alebo v ich neprospech slovom, písmom, zvukom alebo obrazom.

Ústavný súd vo svojej judikatúre dlhodobo vychádza zo širšieho chápania volieb. V tejto súvislosti napr. v konaní sp. zn. PL. ÚS 6/06 uviedol, že „Posudzuje (ústavný súd, pozn.) ústavnosť a zákonnosť nielen samotného volebného aktu a sčítania hlasov, ale celého volebného procesu, pokiaľ táto právomoc neprislúcha všeobecným súdom (registrácia kandidátov). Práve preto je aj závažné, hrubé a opakované porušenie právnej úpravy volebnej kampane dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné. Význam porušovania právnej

úpravy tzv. volebného moratória nemožno zľahčovať odkazmi na zánik alebo zníženie verejného záujmu na jeho existencii a na rešpektovanie slobodnej vôle voličov. Existuje verejný záujem na dodržiavaní právnej úpravy celého volebného procesu, lebo len tak sa možno priblížiť ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahŕňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Občan má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel“.

Roznášanie volebných letákov a iných materiálov, ktoré majú slúžiť na podporu kandidátov, je nesporne činnosťou, ktorú možno považovať za volebnú kampaň v zmysle § 30 ods. 1 volebného zákona.

Účelom § 30 ods. 11 volebného zákona je vymedziť také aktivity politických strán, nezávislých kandidátov, prípadne ďalších subjektov zameraných na podporu alebo slúžiacich na prospech kandidujúcich politických strán alebo nezávislých kandidátov, ktoré sú počas volebného moratória zakázané. Použitím metódy doslovného výkladu by bolo možné dospieť k záveru, že počas volebného moratória sú zakázané len tie formy volebnej agitácie, ktoré sú výslovne uvedené v texte § 30 ods. 11 volebného zákona.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína svoj právny názor vyslovený v konaní sp. zn. PL. ÚS 73/07, podľa ktorého z § 30 ods. 11 volebného zákona nemožno vyvodiť absolútny zákaz akejkolvek volebnej kampane počas volebného moratória.

Z textu § 30 ods. 11 volebného zákona nevyplýva výslovne zákaz rozširovať počas volebného moratória volebné letáky formou ich roznášania do poštových schránok voličov. Právne normy treba vykladať vo vzájomných súvislostiach, a preto v danom prípade treba brať do úvahy nielen text § 30 ods. 11 volebného zákona, ale aj text § 30 ods. 2 druhej vety tohto zákona, z ktorého vyplýva všeobecný zákaz vedenia volebnej kampane v čase volebného moratória. Na túto vzájomnú súvislosť označených právnych noriem musí ústavný súd prihliadať osobitne vtedy, ak jeho ďalšie skutkové zistenia nasvedčujú, že počas volebného moratória došlo aj k takým aktivitám, ktoré sú v tomto čase v zmysle § 30 ods. 11 volebného zákona výslovne zakázané a vo svojom súhrne naznačujú, že došlo

k hrubému, resp. závažnému porušeniu volebných predpisov, ktoré môžu vyvolať reálne pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Rozširovanie volebných letákov treba nesporne považovať za aktivitu, ktorá má znaky volebnej agitácie, a preto ide o činnosť, ktorá nie je v zmysle druhej vety § 30 ods. 2 volebného zákona počas volebného moratória dovolená. Ústavný súd ale musí vždy pri svojom rozhodovaní zvažovať, či ide o aktivitu, ktorá v konkrétnych okolnostiach prípadu mala také dopady, že by spolu s prípadnými ďalšími zisteniami o hrubom alebo závažnom porušení volebných predpisov mohla vyvolávať reálne pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

C. Závery

Ústavný súd vychádzajúc zo svojich skutkových zistení a naznačených právnych východísk konštatoval, že vykonané dokazovanie len čiastočne potvrdilo tvrdenie sťažovateľa, o tom, že počas volebného moratória boli roznášané a vhadzované do poštových schránok voličov letáky, a pripustil, že ich obsah do istej miery mohol ovplyvniť volebné rozhodnutia niektorých voličov.

Opierajúc sa o svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno sťažovateľ (pozri napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03), ktoré v danom prípade uniesol len čiastočne, a zohľadňujúc predovšetkým značný rozdiel medzi počtami hlasov, ktoré vo voľbách získali odporca a sťažovateľ (40 hlasov) aj vo vzťahu k celkovému počtu voličov v obci D., ústavný súd konštatoval, že jeho skutkové zistenia v danom prípade neumožňujú vysloviť záver o hrubom alebo závažnom, prípadne opakovanom porušení volebných predpisov pri voľbách starostu obce D. konaných 2. decembra 2006, a preto podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2008